

Bemærkninger til de enkelte bestemmelser

Til kapitel 1

Til § 1

Lovforslaget har til formål at sikre sundhed, miljø og natur i forbindelse med anvendelse af gensplejsede organismer og celler.

Lovforslaget sigter således mod at beskytte befolkningen mod sundhedsskadelige stoffer og gensplejsede organismer og celler i levnedsmidler og andre stoffer og produkter, der er fremstillet ved hjælp af gensplejsning, eller som indeholder gensplejsede organismer eller celler. Lovforslaget sigter videre mod beskyttelse af naturen og det omgivende miljø, herunder områder, planter og dyr, som er af rekreativ interesse for befolkningen, eller som er af naturvidenskabelig, undervisningsmæssig eller historisk interesse. Også brug af gensplejsning og gensplejsede organismer eller celler uden for egentlig produktion f.eks. i private hjem og omgivelser vil være omfattet af lovforslaget.

Ved gensplejsning forstås en teknik, hvorved der i en organisme eller i en celle indføres uden for organismen eller cellen fremstillet arvemasse, som ikke sædvanligvis forekommer eller ad naturlig vej kan forekomme i den pågældende organisme eller celle.

Den anvendte definition af gensplejsning svarer til EF's definition, som lyder:

»Ved arbejde med rekombinant DNA forstås dannelsen af nye kombinationer af genetisk materiale ved indføring af nukleinsyremolekyler, der på en eller anden måde er fremstillet udenfor cellen i et virus, i bakterieplasmider eller i et andet vektor-system, således at de kan inkorporeres i en værtsorganisme, hvor de ikke naturligt forekommer, men hvor de fortsat kan formere sig.«

Denne definition af gensplejsning er fremsat inden for EF og anvendt i Rådshenstilling af 30. juni 1982 (82/472/EØF) i forbindelse med registrering af arbejde med rekombinant DNA. Denne definition har siden ligget til grund for indenrigsministeriets gensplejsningsudvalgs udkast til en kommende lovgivning om gensplejsning (Betænkning nr. 1043: Genteknologi og sikkerhed, afgivet af indenrigsministeriets gensplejsningsudvalg).

Af definitionen fremgår det, at der ved gensplejsning er tale om indførsel af uden for cellen fremstillet arvemasse i en celle eller en organisme. Med arvemasse menes både DNA-molekyler og RNA-molekyler. Der kan her være tale om både kunstigt fremstillet arvemasse og arvemasse isoleret fra celler og organismer. For at en celle eller orga-

nisme skal kunne opfattes som gensplejset, må den indførte arvemasse ikke sædvanligvis forekomme eller ad naturlig vej kunne fremkomme i den pågældende celle eller organisme.

Af bestemmelsen fremgår det endvidere, at måden, hvorpå den uden for cellen fremstillede arvemasse indføres i cellen eller organismen, ingen betydning har på definitionen af gensplejsning. Indføring kan f.eks. ske ved hjælp af et »bæresystem« (en vektor), som f.eks. kan være plasmider, transposoner og kloroplaste. Også tilfælde, hvor den uden for cellen fremstillede arvemasse indføres i en celle eller organisme via en sammensmeltning (cellehybridisering) af cellen eller organismen med en forud gensplejset celle, er omfattet af definitionen.

Ved »ad naturlig vej kan forekomme« forstås i denne sammenhæng »i naturen forekommende«. Mange organismer, som i naturen lever geografisk eller klimatisk adskilt, vil imidlertid være i stand til at udveksle arvematerialer, hvis de bringes sammen. Dette udnyttes blandt andet i det traditionelle landbrugsmæssige forædlingsarbejde, som ikke er omfattet af denne lov. Hvis der ved hjælp af gensplejsning overføres arvemateriale mellem sådanne naturligt adskilte organismer, vil det indførte arvemateriale imidlertid ikke anses for at kunne fremkomme ad naturlig vej.

Som eksempel på afgrænsningen kan nævnes, at krydsning af to plantearter ved traditionelle forædlingsmetoder ikke vil være omfattet af loven. Hvis en planteart tilføres en eller flere egenskaber ved gensplejsning, er denne gensplejsede plante derimod omfattet af loven, ligesom det er tilfældet, hvis den gensplejsede plante anvendes til forædling af andre planter, hvor disse egenskaber ikke sædvanligvis forekommer eller ad naturlig vej kan fremkomme.

Ved godkendelse af en gensplejset plante vil derfor såvel den specifikke egenskab, som er overført, som selve anvendelsen af denne plante indgå som et vigtigt forhold, når det skal vurderes, om planten uden videre skal kunne anvendes ved videre forædlingsarbejde. For eksempel vil en gensplejset plante med et højt indhold af visse toksiske stoffer, såsom alkaloider, kunne tænkes godkendt til udsætning og uden problemer finde anvendelse som råmateriale i en teknisk produktion eller en lægemiddelproduktion, mens den pågældende plante ikke anses for velegnet til foderstof- eller levnedsmiddelproduktion. Det vil derfor være uønsket, hvis den gensplejsede egenskab ved videre krydsning overføres til planter, der indgår i levnedsmiddelproduktion.